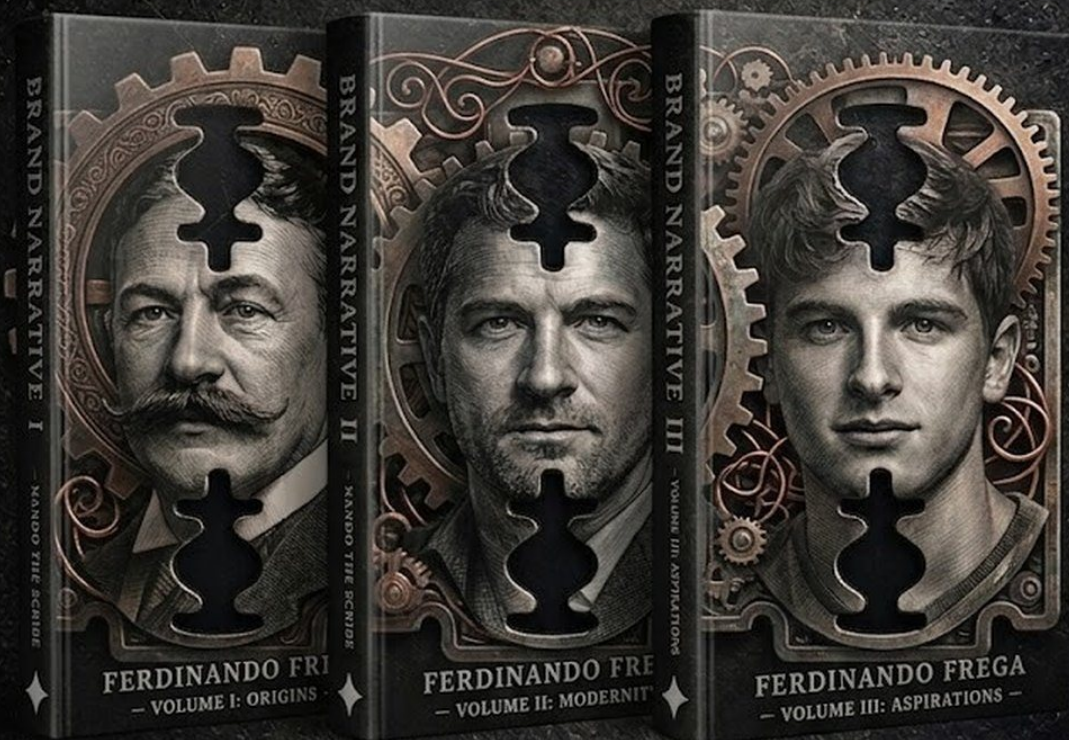

BRAND NARRATIVE GILLETTE.

FERDINANDO FREGA

— NANDO THE SCRIBE — フレガ・サン — Ferdinando —

BRAND NARRATIVE GILLETTE

THE SYSTEM · 08

Annað bindið í ritröðinni Roots & Memory: þrjátíu og fjórir stuttir textar sem lesa Gillette ekki sem fyrirtæki heldur sem aðferð – agann, tímasetninguna og eðlisávísunina sem það skildi eftir í mönnunum sem fóru þar í gegn, sagðir í gegnum fjölskylduna, sölugólfin, flugvellina og hversdagsleg óhöpp starfsævinnar.

ÚTGÁFUUPPLÝSINGAR

Ferdinando Frega – Nando the Scribe – Fimmta blaðið

Brautryðjandi frásagnarinnar í Hegðunarreglunum. Hann byggði upp eins dals útgáfuvistkerfi utan um eina hugmynd: fjármálin eiga ekki við peningavanda að stríða. Þau eiga við hegðunarvanda að stríða.

Ritstýrt og unnið innan ONEDOLLAR-STORIES-vistkerfisins.
Stafrænn arkitektúr: NAPLES-POST · NOASPECTTIME ·
ONEDOLLAR-STORIES. Fyrst gefið út árið 2026. Sett í hreint og nútímalegt leturumbrot sem er hannað fyrir stafrænan lestur.
Gefið út í Bandaríkjunum.

UM HÖFUNDARRÉTT

© 2026 Ferdinando Frega. Allur réttur áskilinn. Óheimilt er að afrita, dreifa eða senda nokkurn hluta þessarar útgáfu á nokkurn hátt eða með nokkrum hætti, þar á meðal með ljósritun, upptöku eða öðrum rafrænum eða vélrænum aðferðum, án fyrirfram fengins skriflegs leyfis höfundar, nema um sé að ræða stuttar

tilvitnanir í gagnrýnum umsögnum og tiltekna aðra notkun, sem ekki er í viðskiptaskyni og höfundalög heimila. Óheimil notkun, afritun eða dreifing þessa verks er bönnuð.

YFIRLÝSING

Frásögn vörumerkis segir ekki sögu Gillette. Hún segir frá því sem Gillette-menn gera. Þar liggur munurinn. Þetta er brotalínan milli auglýsinga og sjálfsmyndar, milli markaðsstarfs og sannleika. Vörumerki er vara. Maður sem vörumerkið hefur mótað er kerfi. Gillette smíðaði blöð. Menn byggðu líf með þeim. Og þessi líf – aginn, eðlisávisunin, nákvæmnin, mistökin, sigrarnir, tímasetningin, örin – eru hin raunverulega frásögn. Þetta bindi útskýrir ekki Gillette. Það afhjúpar þá mannlegu byggingu sem var smíðuð innan veggja þess og borin langt út fyrir þá. Engin sagan hér fjallar um fyrirtækið. Hver og ein fjallar um manninn sem fyrirtækið gat af sér – hvernig hann hugsar, hvernig hann hreyfir sig, hvernig hann les heiminn, hvernig hann neitar að vera nokkuð annað en það sem hann varð. Gillette er ramminn. Mennirnir eru innihaldið. Og ég er einn þeirra. Þetta er frásögnin. Ekki vörumerkið. Afleiðing vörumerkisins.

Nando

INNGANGUR

Þetta er ekki önnur bók þríleiks. Þetta er annað lagið í frásagnarkerfi vörumerkis. Gillette varði heilli öld í að smíða vörur. Ég smíða þann hluta sem þeir höfðu aldrei: frásagnarbygginguna – þá sem ekkert fyrirtæki getur skapað innan eigin veggja. Fyrsta bindið var inngangurinn: sönnun þess að höfundur geti stigið inn í sögu vörumerkis án leyfis. Annað bindið er staðfestingin: augnablikið þegar vörumerkið hættir að vera

iðnaðarfyrirbæri og verður frásagnarvera – kerfi minningar, aga, rúmfræði og sjálfsmyndar. Ég er ekki að segja sögu Gillette. Ég er að sýna hvernig Gillette býr innra með mér: sem aðferð, sem eðlisávísun, sem bygging, sem leið til að lesa heiminn. Þetta bindi er það sem vörumerki vita ekki enn að þau þurfa: frásögn sem rúmar þau, kemur á undan þeim og lifir þau. Ekki bók. Staðsetning. Ekki fortíðarþrá. Vinnuteikning. Ekki endurminning. Einkaleyfi. Þetta er annað bindið. Frásögn vörumerkisins heldur áfram.

Nando

THE SYSTEM

Í þessum heimi hefur alltaf verið til markaður sem hrynur aldrei. Engin fjármálakreppa, enginn samdráttur, enginn neyslubrestur. Aðeins eðlileg hringrás mannlífsins. Þetta er svartur markaður, já – en ekki með olíu. Um hana berjast menn nú þegar nóg. Ég er að tala um svartagaldur. Galdramenn, nornir og alla þá sem safna til sín fólki eftir hverjum þeim leiðum sem þeir finna – fólki sem vill breyta lífi annarra með andlegum brellum í stað þess að leyfa örlögum að vinna sitt verk. Sumir segja að í einum kafla Biblíunnar hafi jafnvel Jesús orðið fyrir illgjörnum álögum. Og allir vita hvað gerðist á eftir. Allt hefst þetta í Afríku og breiðist svo út til flökkubjóða af sígaunakyni á tilteknu svæði á Indlandi. Í meira en tvö þúsund ár hefur þetta vaxið og breiðst út, notað af þeim sem trúa því að þeir geti breytt lífi og örlögum fólks, sannfærðir um að djöfullinn og Belsebúb geti enn skorað á hið eina vald sem stendur: Guð. En enginn breytir örlögum. Því það eru örlögin sem byggja hina raunverulegu sögu. Og ef þú lætur frá þér draum, hugarflug, stjórnlaust hugboð, ósjálfrátt tákni – eitthvað sem passar ekki í formin, flokkana, rökin – þá gerist þetta: 1. Þú ert ekki lengur trúverðugur. 2. Þú ert stimplaður veikur og sendur

í skoðun. 3. Geðlæknirinn fyllir þig af pillum: hann er sá eini sem græðir tvisvar. 4. Þú endar einn, utan við þína eðlilegu braut. 5. Helstu hindranirnar verða þeir sem standa þér næst. 6. Þú færð ekki lengur að tala. Þetta er það sem gerist þegar kerfi fæðist. Í átján ár seldi ég raksett og útskýrði eitt af öðru eiginleikana, virknina, tæknina, nýjungina, ávinninginn og svo vörumerkið, innsiglið sem tryggði að ekkert gæti brugðist. Svólítið eins og það sem er að gerast hjá mér í dag. En ég get ekki sagt meira, annars fell ég beint í liðina sex hér að ofan. Ykkur, lesendur, bið ég aðeins um þetta: festið þessa sögu og þessa dagsetningu í huga ykkar. Einn daginn segi ég ykkur hvernig þetta endaði.

Nando

SÖLUMAÐURINN

Þegar ég byrjaði í þessu starfi árið 1985, innan The Gillette Company, virkaði heimurinn eins og handbækurnar létu sem hann gerði. Svo kom júní 1996 og ég var sendur á fimm daga námskeið. Fyrirlesarinn var Mario Silvano – fyrrverandi stjórnandi, fyrrverandi forstjóri, fyrrverandi prófessor, fyrrverandi ráðgjafi, fyrrverandi allt. Maður með fleiri titla en innihald. Námskeiðið hét The Commercial Negotiator. Fimm daga leiksýning: að hluta fagmaður, að hluta leikari, að hluta svikahrappur. Hann lauk sýningunni með einni lokasetningu: „Það er enginn hlutur í þessum heimi sem ekki er hægt að selja.“ Ég bar þessa setningu með mér í tuttugu og fimm ár. Trúði henni. Varði hana. Notaði hana. Þar til árið 2021, þegar ég byrjaði á þessum leik – skrifunum – og skildi loksins sannleikann: Þetta var mesta kjaftæði sem ég hafði nokkurn tíma keypt. Hann hafði verið sannfærandi, já. Trúverðugur, nei. Hann þurfti aðeins eina leiðréttingu: að setja „vara“ í stað „hlutur“. Þá hefði setningin gengið upp. Því vöru er hægt að selja. Hlutur er önnur saga. Sölumaður er alltaf sá sem

virðist vera að gefa þér eitthvað á meðan hann, með sama brosinu, tekur eitthvað annað frá þér. Fyrsti raunverulegi sölumaður sögunnar – sá eini sem ég ber virðingu fyrir – var Jesús. Hann seldi Orðið. Og hann gerði það með fyrstu markaðsdeild sem nokkru sinni var stofnuð: tólf fiskimönnum í Galíleu. Enginn þeirra kom úr MIT. En agaðir. Ekki fullkomnir – bara nógu góðir. Hinir? Leyfum þeim að halda sölunámskeiðunum sínum áfram og raka inn peningum. Mannfólkið er mótanlegt. Það verður alltaf einhver sem borgar fyrir að láta móta sig.

Nando

HÁRIÐ

Hár er smáatriði sem fólk þykist skilja. Það kallar það hreinlæti, fagurfræði, sjálfsmynd, menningu, helgisið. En hár er ekkert af þessu. Það er landamæri: milli þess sem þú sýnir og þess sem þú felur. Sumir treysta rökurum, sumir snyrtifræðingum, sumir nútímataækjum sem lofa sjálfstæði og fullkomnun. En hárið situr þarna, þrjóskt, líffræðileg áminning: þú varst dýr löngu áður en þú varðst borgari. Og það er ekki óvinur. Það er óþægilegur vinur, vitni um upprunann. Það dreifist um líkamann, ber litinn sem erfðakortið þitt úthlutaði því og geymir sögu sem þú getur ekki þurrkað út. Jafnvel þeir sem eru með hárlos eru ekki án þess – þeir hafa aðeins misst það um tíma sem enginn getur mælt. Til að skilja hárið verður þú að fara aftur til upphafsins – til frummannsins, staðarins sem allar frásagnir þínar snúa aftur til. Ég sé það sem forsögulegt noir. Tvær verur á bak við grasvegg, að tala saman. Sú þriðja kemur og getur ekki greint hvor er karlinn og hvor er konan. Andlitið nægir ekki. Andlitið lýgur. Svo konan ákveður að endurskrifa sjálfsmynd sína. Hún gengur niður að ánni, horfir á sig í vatninu og sér skegg. Það tilheyrir henni ekki. Það skilgreinir hana ekki. Það greinir hana ekki frá öðrum. Hún finnur hvassan

stein og byrjar að fjarlægja hárin, eitt í einu. Hún uppgötvar að þau vaxa hægt aftur – lítill kostur: helgisiðurinn krefst ekki daglegrar fórnar. Og hún uppgötvar eitthvað sterkara: karlinn horfir öðruvísi á hana. Munurinn verður aðdráttarafl. Munurinn verður tungumál. Frá því augnabliki hefst menning hársins: fyrst táknræn, svo félagsleg, svo hreinlætisleg, svo vísindaleg, svo hugmyndafræðileg. Þar til öfgar nútímans koma fram – þeir sem segja að hárið verndi og eigi að vera, þeir sem segja að það verði að hverfa til að maður sé samþykktur, þeir sem móta það til að vera eftirsóttir. En sannleikurinn er einfaldur: hárið fæðist, vex, sveigist... og í sveignum deyr það. Rótin lifir áfram, þrjósk, eins og sumar hugmyndir sem þú getur ekki fjarlægt jafnvel með viljastyrk. Og það er ein síðasta regla – sú sem aðeins sögumaðurinn þekkir: aldrei gera hár að her. Munurinn er aðeins einn sérhljóði. En hann breytir öllu.

Nando

BEIN ÁHEYRNARPRUFA – AÐGANGUR

ENSK ÚTGÁFA

Það sem þú ert í þann mund að lesa er ekki bók, ekki safn, ekki útgáfuverkefni. Þetta er afhjúpun. BEIN ÁHEYRNARPRUFA. Mín. Þegar ég var 61 árs skildi ég einfaldan hlut: fólk vill ekki útgáfu af mér. Það vill allt sem ég er – án flokks, án hlutverks, án merkimiða. Gerum það þá. Leggjum á borðið það sem eftir er þegar allt annað er tekið burt – röddina, minninguna, sárið, skýrleikann, hláturinn, þreytuna, sannleikann. Þessum tíu sögum er ekki ætlað að sannfæra neinn. Þær eru til til að sýna. Mér. Þér. Þeim sem eru ekki hér. Þeim sem horfðu aldrei almennilega. Þetta er inngangurinn. Hinar eru á sviðinu. Enska. Japanska. Hindí.

Þrjár leiðir til að vera. Þrjár leiðir til að afhjúpa. Þrjár leiðir til að standa inni í áheyrnarprufu. Njóttu lestursins.

Nando

FORSENDI

Við erum það sem við erum líka vegna fólksins sem við hittum. Við skuldam því allt, jafnvel þegar við viðurkennum það ekki. Mannfólkið er vanþakklátt að eðlisfari: það tekur, það gleymir, það venst hlutunum. Og þetta vanþakklæti birtist í þúsund myndum, nær alltaf hljóðlaust. Þessi lóðrétt hugsun kemur frá því sem ég er að verða. Ég finn það á hverjum degi: sumir kalla það gáfu, sumir kalla það heila sem slekkur aldrei á sér, sumir kalla það sjúkdóm. Aðrir kalla það ekki neitt, því þeir finna það ekki. Þegar spurt er „við hvað vinnur þú?“ ættum við að svara með því sem okkur dreymdi um sem börn, á árum kæruleysisins. Enginn hefði hlegið. Fólk hefði gefið okkur hreint bros – þess konar bros sem maður gefur börnum sem trúa enn á möguleikana. Svo vakna ég einn morguninn og uppgötva að ég kann að fara með peninga. En það er alltaf eitt smáatriði. Ég á ekki peningana. Og ég verð að fresta. Áheyrnarprufan mín hefst núna. Með þessum tíu sögum. Fyrir þá sem munu lesa þær, lesa þær aftur eða hunsa þær. Það skiptir ekki máli. Þær verða hér. Að eilífu, að minnsta kosti þær.

Nando

FUNDUR EFTIR LOKUN

Að deyja gekk hraðar en ég bjóst við. Engin glóandi göng. Engir ættingjar á spretti í áttina til mín. Engin tilfinningaþrungin tónlist. Aðeins þögn. Mjög glæsileg þögn. Næstum fyrirtækjaleg. Ég hélt að ég gæti loksins hvílst. Eftir fjörutíu ár af gagnslaum fundum, alþjóðlegum símafundum, forstjórum sem töluðu í tvo tíma án

Þess að segja neitt og stjórnendum sem voru sannfærðir um að PowerPoint væri trúarbrögð... hélt ég að þessu væri lokið. Banvæn mistök. Um tuttugu mínútum eftir að ég dó fékk ég tilkynningu. Enginn engill. Enginn djöfull. Óaðfinnanlega klædd kona rétti mér svarta möppu. „Herra Frega, þín er vænst í Eilífa fundarherberginu klukkan 11.“ „Til hvers?“ „Mats.“ „Á hverju?“ „Lífi þínu.“ „Getum við tekið símafund?“ „Nei.“ Ég gekk inn í herbergið. Fáránlega langt borð. Fólk sat alls staðar. Allir dauðir. En mjög lifandi í framkomu. Ég þekkti strax verstu manngerðina: fyrrverandi stjórnendur. Dauðir í mörg ár en gátu enn ekki hætt að skipa fyrir. Einn talaði með gröfum. Annar hafði undirbúið kynningu. Enn annar endurtók í sífellu: „Snúum okkur aftur að aðalatriðinu.“ Aðalatriðið kom aldrei. Svo sá ég sögulegar persónur. Napóleon, taugaóstyrkan. Júlíus Sesar, leiðan. Faraó, sofandi. Tvo páfa að rífast um eitthvað sem enginn mundi. McKinsey-ráðgjafa sem dó árið 2087 og notaði enn merkingarlaus ensk orð: „Alignment.“ „Performance.“ „Scalability.“ Ópolandi, jafnvel dauður. Mér var vísað til sætis. Gamall maður opnaði skjalið. „Herra Frega.“ „Mættur.“ „Við höfum greint líf þitt.“ „Ég samhyggist.“ Enginn hló. Dautt fólk. Hræðilegt skopskyn. Þeir byrjuðu: „Hvers vegna skrifaðir þú svona mikið?“ „Hvers vegna ekki?“ „Hvers vegna bjóstu til þúsundir ókeypis texta?“ „Til að sjá hver skildi.“ „Hvers vegna seldir þú ekki eins og allir aðrir?“ „Af því að allir aðrir virtust þunglyndir.“ Þögn. Þeir skrifuðu hjá sér. Svo kom hin raunverulega spurning. „Ertu hræddur við dauðann?“ „Nei.“ „Hvers vegna?“ „Af því að þið eruð verr skipulögð en þeir lifandi.“ Í fyrsta sinn brosti einhver. Formaðurinn lokaði skjalinu. „Við höfum tekið ákvörðun.“ „Himnaríki?“ „Nei.“ „Helvíti?“ „Nei.“ „Hvað þá?“ Hann starði á mig. „Við setjum þig í erfiðustu deildina.“ „Hverja?“ Hann rétti mér aðgangskort. Ég las það hægt:

Fundir með nýbökuðum milljarðamæringum

Ég skildi strax að dauðinn var bara illa framkvæmd stöðuhækkun. Og það versta: sá fyrsti sem vildi hitta mig sat þegar fyrir utan dyrnar. Elon Musk. Hann brosti. Ég ekki.

Nando

TÍMINN: BÓK

Hvaða sígilda bók finnst þér ofmetin?

Ég hef aldrei verið mikill lesandi. Menningin kom til mín af sjálfu sér, á lífsleiðinni, og ég fann áhrif hennar dag eftir dag. Fyrsta lesefnið mitt voru teiknimyndasögur – TEX WILLER, goðsögnin mín – svo stöku DIABOLIK og loks JACULA, klámteiknimyndasagan. Sögurnar sem snertu mig og heilluðu mig mest voru þær sem ég fann fyrir tilviljun, eins og örlögin væru að gera að gamni sínu: látum Frega fá þetta, hann á eftir að batna. Ég fór á netið af vilja, ekki af nauðsyn, og ég man að það varð strax nauðsyn til lestrar – en ekki á bókum. Ég hef aldrei verið smábæjarmaður í hugsun. Ég var ekki að leita að stóru fréttunum, þeim háværu, þeim æsilegu. Það eru smáatriðin sem virðast skipta engu – þau fela oft hinn raunverulega sannleika. Það var Biblían, gjöf sem ég fékk fyrir brúðkaupið mitt, sem opnaði sjóndeildarhring minn og bætti sýn mína, sem færðist frá hinu lárétta til hins lóðrétt – að minnsta kosti trúí ég því í dag. Og svo dulspekiskólinn sem mér var úthlutað þegar ég var 33 ára, og allt sem er bygging innan rúmfræðinnar, og talnaspekin sem afleiðing, ekki orsök. Aðeins þetta gerði mér kleift að þroska með mér tvígilda rökhusun – tugakerfi gagnvart mannfólkinu og tvíundakerfi gagnvart reikniritinu og gervigreindunum – eina leiðin til að spyrja mikilvægra spurninga og fá viðeigandi svör,

samstillt og ekki aðlöguð. Lestur er ekki æfing sem birtist aðeins innan sögu. Hin raunverulega vídd er að lesa hluti, aðstæður, og skilja án þess að setja fram tilgátur. Þetta er besta bókin mín.

Nando

GILLETTE ITALIA

(Smáatriði sem fæstir vita um)

Gillette kom til Ítalíu á sjötta áratugnum. Fáir muna hverjir hjálpuðu til við að byggja upp hinn raunverulega ítalska hrygg þess. Tveir af mikilvægustu leiðtogunum í sögu þess voru báðir frá Apúlíu. Raffaele Di Tullio. Hann byrjaði í sölu. Varð svo eftirlitsmaður. Svæðisstjóri. Aðstoðarsölustjóri Ítalíu. Að lokum framkvæmdastjóri í Belgíu. Og svo var það Piero Chiummo. Hann kom inn í gegnum markaðsstarf og auglýsingar. Hann varð að lokum framkvæmdastjóri Gillette Italia og var lykilmaður frá áttunda áratugnum og fram yfir árið 2000. Tveir menn frá Suður-Ítalíu. Innan bandaríksk stórfyrirtækis. Löngu áður en hvatningarræður urðu að iðnaði. Þeir byggðu ekki upp persónuleg vörumerki. Þeir byggðu upp árangur. Og fyrir fólk eins og mig, sem kom seinna inn neðst... voru þeir sönnun þess að agi gæti náð lengra en ætterni. Á þeim árum komst maður ekki inn hjá Gillette vegna prófgráða, fjölskyldutengsla eða kvenlegra verðleika. Maður komst inn af einni ástæðu: hæfni. Svo kom alúðin, aginn, vitið, reglan og virðingin fyrir reglunum. Allt annað lærði maður á veginum. Ég byrjaði með ekkert meira en átta ára skólagöngu – lögbundið lágmark. Það sem ég hafði var tímasetning, eðlisávisun og auðmýkt til að byrja neðst. Á hverju kvöldi skilar þú skýrslunum þínum. Á hverjum morgni sendir þú tölur til svæðisstjórans. Og í lok vikunnar lokaðir þú samantektinni, lagðir allt við og sást til þess að umslagið væri farið fyrir

mánudagsmorgun. Útgjöld, innheimta, sala, athugasemdir um markaðinn, greining sölusvæðis, hegðun samkeppnisaðila – eins konar Gillette PM fyrir vettvanginn. Og svo kom framkvæmdahlutinn. Það nægði ekki að loka pöntun. Þú uppfærðir hverja viðskiptamannabók í höndunum: dagsetningu, magn, vöru fyrir vöru. Enginn hugbúnaður. Engar flýtleiðir. Aðeins þú, penni og sannleikurinn. Á hverjum degi endarðu í símanum við Ferruccio Luraschi – lánaeftirlitið. Hann stöðvaði pantanir jafnvel þótt viðskiptavininn vantaði eitt sent. Sölumennirnir hötuðu það, en í mánaðarlok fundu allir leið. Maður skrapaði botninn á tunnunni til að loka mánuðinum, ársfjórðungnum og alþjóðlega ársfjórðungnum. Fólk hélt að maður þyrfti prófgráðu. Það sem maður þurfti í raun var pungur úr jární – til að lifa af erfiðleika sem jafnvel blöðin gátu ekki skorið í gegnum. Þannig var það. Samantekt á langri menntun. Og stoltið ýtti mér lengra: ég lauk verslunarprófi upp á eigin spýtur. Hvað háskólann varðar, þá sótti ég hann – en ekki til að læra. Ég fór þangað til að tæla konur. Hin raunverulega ástæða fyrir því að ég er til.

Nando

EINHER SEM ÞÚ ÁTT EKKI VON Á

Hinn 21. febrúar 1993 sagði ég verðandi tengdforeldrum mínum að ég myndi brátt kvænast dóttur þeirra – systur Michele, núverandi og einu löglegu eiginkonu minni. Nokkrum klukkustundum fyrr hafði ég afhent „ástarpakkann“ minn: tvíburasyni mína. Hún hló og sagði að ég væri brjálaður. Michele skildi ekki strax hvað var að gerast. Elisabetta var þrítug. Öllum fannst þetta of snemmt. Slík ákvörðun verðskuldaði rök, áætlanagerð og fjölskylduráð. Þau litu út eins og ein af þessum fullkomnu Barilla-Mulino-Bianco-fjölskyldum – nema hvað hjólið snerist vegna mín, og ég bað aldrei um leyfi. Næsta morgun, innan

sólarhrings, hafði hann að fullu melt áfallið. Hann kom á móti mér, harður á svip, reiður, og sagði: „Þú birtist hér, snýrð fjölskyldunni minni á hvolf, tilkynnir okkur staðreynd, ekki frétt, ekki orðsendingu – og ferð svo, eins og þú sért að kaupa brauð í stórmarkaðnum.“ Þannig var ég. Hann hafði ekki rangt fyrir sér. Ég var tuttugu og átta ára. Ég brosti til hans og sagði: „Ég sé að þú hefur lært sálfræði. Þú ert góður í greiningu. En þig vantar grunninn í geðlækningum – þann sem ekki er hægt að læra. Hann er aðeins hægt að lifa.“ Svo fór ég. Á tveimur mánuðum skipulagði ég einn allt brúðkaupið. Hinn 23. apríl sama ár gifti ég mig. Og 17. október fæddust synir mínir, tvíburadrengir. Einhver sem þú átt ekki von á.

Nando

STARF: MITT

Í dag skrifa ég allt sem ég hefði viljað segja þér augliti til auglitis. Að færa atburðina til dagsins í dag er eina bókmenntalega leiðin sem eftir er. Ekkert annað. Það var í maí 1985 sem ég þáði atvinnutilboðið þitt. Og samt varst þú ekki vinnuveitandi. Þú varst einfaldlega faðir minn. Ég byrjaði á lægsta punkti og þjáðist ekki. Ég brosti. Og án þess að bíta á jaxlinn hélt ég áfram. Afi hafði þegar gert hlutina ljósa. Eftir fjörutíu ár í námunum sagði hann einn daginn: „Vöxtur er aldrei mældur í sentimetrum eða peningum. Aðeins í staðreyndum.“ Og hann hafði aðeins lokið þriðja bekk. Hver fundur sem gaf okkur tækifæri til að hittast skapaði það sem ég kalla nú staðfestingarnar þínar: faglegar, rökréttar, skynsamlegar – og aðeins allra síðast tilfinningalegar. Við höfðum aldrei óvini í DNA-inu okkar. Aðeins fólk sem við neituðum að gefa færi á okkur. Móðir mín lét aldrei tækifæri ónotað til að ráðast á mig. Hún var vön að segja að mér hefði verið rétt ævistarf og að ég ætti að vera föður mínum þakklátur að eilífu.

Annars, hver veit hvað ég hefði gert. Hver veit hvað hefði orðið úr lífi mínu. Svo ég ákvað að endirinn á starfsævi minni yrði að breytast. Og í desember 2003 gekk ég frá peningum, virðingu, völdum og stöðu – bara til að sýna henni hver ég var. En hún skildi það aldrei. Það tók mig tuttugu og þrjú ár að finna mína raunverulegu vídd. Nú er hvorugt ykkar lengur hér við hlið mér. En ég er enn nálægt ykkur báðum. Og einn daginn mun ég ná til ykkar. Og á meðan faðir minn vissi alltaf nákvæmlega hver ég var – hverjir styrkleikar mínir voru og hverjir ekki – sagði móðir mín við hann: „Kannski var honum víxlað á fæðingardeildinni. Því þessi maður varð einhver sem enginn átti von á. Og einhvern veginn... segja þeir að hann sé sonur minn.“

Nando

HIÐ FULLKOMNA LÍF

Ef ég ætti að lýsa hinu fullkomna lífi mínu myndi ég segja að það sé ekki til. Eða öllu heldur: það er aðeins til í ímyndunarafli þeirra sem trúa enn að lífið sé eitthvað sem hægt er að hanna í stað þess að vera eitthvað sem maður einfaldlega fer í gegnum. Í dag kastar hirðgeðlæknir WordPress til okkar hinna venjulegu daglegu spurningu – þeirri sem maður spyr börn, þegar þau halda enn að framtíðin sé gjöf sem foreldrarnir hafa þegar pakkað inn. Það eru hinir fullorðnu sem varpa óloknum draumum sínum, hljóðlátum mistökum sínum, endurunnum tálsýnum sínum yfir á börnin sín, í von um að einhver annar geri betur þar sem þeir reyndu ekki einu sinni. Lífið er ekki alvarlegur hlutur. Það er ekki eign, ekki fasteign, ekki persónulegur fjársjóður. Og einmitt þar rennur mannkynið til: í þeirri trú að það geti átt það sem aldrei var ætlað að eiga. Lífið er aðeins brothætt gjöf með tveimur vissum: deginum sem þú fæðist – prentuðum á skilríkin þín – og deginum sem þú deyrð – prentuðum á skjöl sem þú munt aldrei sjá. Allt þar

á milli er það sem við erum, það sem við vildum að við værum, það sem breytir okkur og það sem að lokum verður. Meðvitað eða ómeðvitað, það skiptir engu. „Hið fullkomna líf“ er sirkusbragð, sjónhverfing töframanns. Hugarburður sem leysist upp um leið og þú starir of fast á hann.

Nando

LÍF STJÓRNANDA

Vakning kl. 06.00. Þrjátíu mínútna hlaup, sturta, dagblað, morgunmat. Kl. 08.30 er hann þegar kominn á skrifstofuna. Að mæta á undan öllum öðrum og fara á eftir öllum öðrum – tvö merki sem allt fyrirtækið les án þess að þurfa skýringar. Kl. 10.30 kaffihlé. Kl. 13.30 snarl í flýti. Kl. 18.30 bregður hann sér út í persónuleg erindi eða á síðbúinn viðskiptafund. Kl. 20.00 fer hann loksins heim, þar sem kvöldmaturninn bíður. Kl. 21.30 sest hann við skrifborðið – fartölva til vinstri, borðtölva til hægri – skiptist á gögnum, fer yfir tölur, gerir áætlanir, kreistir nýstárlegar hugmyndir úr þreyttum heila. Hagnaður er trúarbrögð. Allt annað er aukaatriði. Hann fer í rúmið klukkan eitt eftir miðnætti. Það er alltaf einhver sem hlýjar rúmið hans, og hann leyfir vélræna hlutanum í sjálfum sér að taka við. Kl. 03.00 sofnar hann loksins. Kl. 06.00 fer hann aftur á fætur. Þriggja tíma svefn – fullkomlega í takt við þessar austurlensku aðferðir sem lofa endurheimt með lágmarkshvöld. Goðsögn sem hann trúir á af því að hún heldur vélinni gangandi. Laugardagur og sunnudagur eru heilagir. Ánægja, afþreying, fjölskylda. Þá daga vill hann ekki láta trufla sig – allra síst samstarfsmenn eða nokkurn úr fyrirtækinu. Konungsríkið lokar hliðum sínum. Stjórnandi hefur góð laun, já. En hann ber þunga ábyrgð sem, ef illa er farið með hana, getur valdið óbætanlegum skaða og langri keðju sársauka. Fólki gleymir því. Oftast er þetta hlutverk ekki merki á jakka. Það er hljóðlát

viðurkenning starfsmanna og eigenda – augnablikið þegar þeir hætta að líta á þig sem kostnað og byrja að líta á þig sem auðlind. Og sú viðurkenning, þegar hún kemur, eru einu raunverulegu launin sem hann fær.

Nando

HINIR SÖNNU MEISTARAR

... svindlsins

Við vorum samstarfsmenn, faðir minn og ég. Við unnum hjá sama bandaríska fjölþjóðafyrirtækinu. Sölumenn. Hugrænir svindlarar. Fyrsta reglan var alltaf sú sama: sanngirni og traust gagnvart öllum. Önnur reglan: að skilja raunverulegar þarfir viðskiptavinarins áður en hann gerði það sjálfur. Að selja var ekki að ýta vörum. Það var að hjálpa einhverjum að forðast vandræði. Meiri sala þýddi ekki meiri peninga. Hún þýddi meiri ánægju fyrir viðskiptavininn – eina raunverulega herra markaðarins. Við höfðum báðir gegnt forystuhlutverkum á landsvísu. Á ólíkum árum höfðum við báðir náð fyrsta sæti á Ítalíu í gæðum og magni. Aldrei opinberlega númer eitt. En hjarta mitt slær alltaf í sama takti: Ameríka. Og það voru Bandaríkjamennirnir sem tóku af skarið. Æðstu stjórnendur komu til að sjá með eigin augum hvernig Frega-fjölskyldan fór að. Á tíunda áratugnum fór herra Wakefield, forstjóri Evrópu, að hitta föður minn. Í byrjun 21. aldar kom herra Alan Both, aðstoðarforstjóri á heimsvísu, að hitta mig, með ráðgjafa og sölustjóra í eftirdragi. Þvílíkt líf sem við áttum. Ahahahah. Svo ákvað faðir minn að fjörutíu ár væru nóg. Árið 1996 fór hann á eftirlaun. Ég beið til ársins 2003. Ég var þrjátíu og átta ára, með átján ár í fyrirtækinu. Ég var þreyttur. Peningar höfðu aldrei verið í forgangi. Aðeins það sem gerði mig hamingjusaman. Hvers vegna segi ég þessa sögu? Af því að í dag,

eftir að ég varð rithöfundur, eru færslurnar mínar lesnar í mörgum löndum. Þegar upp er staðið er reglan enn sú sama. Þegar upp er staðið breyttist reglan aldrei. Maður þarf einfaldlega að kunna að selja sögu.

Nando

ALVÖRUMAÐURINN

(Vincenzo Frega)

Faðir minn gengur inn í litla tóbaksbúð í Seminara, bæ í Reggio Calabria-sýslu. Hann á ekki heima þar. Hann er á svæðinu vegna vinnunnar, sölufulltrúi Gillette. Inni rekst hann á nágranna að heiman, gjaldkera í banka. Hann spyr hann: „Hvað ert þú að gera hér?“ Maðurinn svarar, allur upptendraður: „Ég er að veðja á hestana.“ Faðir minn horfir á hann. „Og hvar er skeiðvöllurinn? Ég hef búið hér í tíu ár og aldrei séð hann.“ Nágranninn glottir og reynir að virðast klókur. Hann dregur upp TOTIP-veðmálsseðil og sýnir honum. Faðir minn starir andartak, ringlaður, og skellir svo upp úr. Hann er að tala við mann sem veðjar á hesta... án hesta. Hann er þegar farinn að hugsa um að segja móður minni frá, sem þekkir þennan nágranna vel – hann hefur verið tryggur aðdáandi hennar í mörg ár. Hann hlær innra með sér. Hlær líka af því að hann hefur ekki hugmynd um hvað er í vændum. Hann heldur áfram að sinna viðskiptavinum búðarinnar, með bakið í innganginn. Viðskiptavinurinn gefur í sífellu undarlegar bendingar með höfðinu í átt að dyrunum: já/nei, já/nei. Faðir minn skilur það ekki. Fyrir honum eru þetta bara smábæjarmerki. Hann lýkur sér af, kveður og gengur rólegur út. Um leið og hann stígur út stöðva þeir hann. Þeir gripu hann. Þeir handtaka hann. Karabínierarnir eru í skýjunum: eftir fimmtán ár telja þeir sig loksins hafa náð honum. Og hann hlær. Hlær eins og brjálæðingur.

Hann heldur að þetta sé grín. Á stöðinni biðja þeir um skilríkin hans, spyrja um starfið. Hann svarar og hlær enn. Svo kemur spurningin: „Veistu ekki hvers vegna þú ert hér?“ „Nei.“ „Þú ert nákvæmlega eins og maður sem við höfum leitað að í mörg ár: ‚Vélbyssumaðurinn frá Seminara‘. Áður en við höldum áfram biðum við eftir staðfestingu frá fyrirtækinu þínu í Mílanó.“ Faðir minn staldrar við andartak. „Og hvers vegna kallið þið hann Vélbyssumanninn?“ „Af því að í jarðarförum mafiunnar stöðvar hann athöfnina, dregur kistuna út á götu, opnar hana og tæmir heilt skothylkjahólf í líkið.“ Þögn. Faðir minn horfir á þá. Svo segir hann: „Já... svo ég er alvörumaður.“ Þeir sleppa honum. Þjóðast til að keyra hann. „Nei, takk. Ég geng. Ég er með bílinn minn.“ Engin afsökunarbeiðni. Engin skýring. Hann gengur heim hlæjandi. Staldrar við dyrnar. Hugsar um hvað hann eigi að segja móður minni. Ákveður svo að segja ekkert. Ekki af ótta við að hún trúi honum ekki. Heldur af hógværð. Af virðingu fyrir eigin ímynd. Til að verða ekki ruglað saman við einhvern sem hann er ekki. Að vera þess konar maður sem enginn á von á.

Nando

EINS OG VIÐ VORUM

Upphafið hefur alltaf heillað mig. Ekki það sem skrifað er í bækur – það er bara útgáfa einhvers, framsetning, aldrei algildur sannleikur. Ég á við hið raunverulega upphaf, það sem enginn gat skráð. Ég ímynda mér það svona. Konan – fyrsta raunverulega veran sem allt hefst á – gengur um skóginn í leit að helli. Ekkert hefur breyst: enn í dag leitar hún að heimili, stað til að byggja upp fjölskyldu, skapa stöðugleika, festa lífið. Hún er sannarlega æðri vera. Hún tók allt í sig úr dýraríkinu: rökvísi, skynsemi, tilfinningar, eðlisávisun – allt tengt saman með ómögulegu innsæi, lyktarskyni sem jaðrar við hið guðlega. Þetta er hún. Konan okkar.

Hreyfingar hennar enduróma í heimi kattardýranna: aldrei harkalegar, aldrei snöggar, alltaf flauelsmjúkar. Augnaráð hennar afhjúpar hver hún er. Hugur hennar geymir endalausar spurningar – fimmtíu og sex einstakar þarfir, engin þeirra í forgangi, eins og til að segja að hið algilda verði alltaf að draga í efa. Svo eignaðist hún afkvæmi. Ekki vegna holdsins, heldur vegna framhaldsins. Og hún gerði það með górilla – hún tekur alltaf það besta sem býðst. Hann sat á meðan nákvæmlega þar sem hann var. Át, hvíldist, losaði sig við nánd sína. Tvær þarfir, óbreyttar í milljónir ára. Ekkert hefur þróast. Þetta er ekki mannfræði – ég hef enga titla, enga akademíska menntun, enga aðferð. Þetta er bara sýn manns sem vaknaði í morgun, hlustaði á Barbra Streisand og hugsaði einn einfaldan hlut: The Way We Were.

Nando

„Þörfin skerpir hugann; skorturinn skapar verðmæti – þetta er elsta lögmálið sem við hlýðum enn.“

FANGELSIÐ

Fangelsið – staður sem allt mannkynið óttast, staðurinn sem enginn vill fara inn á, en sá sem allir ganga í gegnum að lokum. Í elstu myndum sínum var því lýst sem ríki sviptingarinnar: frelsis, hreyfingar, athafna. Svo þróaðist það í aldanna rás og varð að öðru. Orðið sjálft dregur þig strax á augljósasta og raunsæjasta staðinn: þann dómstólalega. En það er aðeins form samfélagsins, flokkun augnabliks sem breytir ekki aðeins lífi þínu heldur getur líka breytt félagslegri stöðu þinni. Minning úr skóla kemur upp í hugann: Silvio Pellico, 1789–1854, sem skrifaði í fangelsinu „Fangelsin mín“ – handbók sem nú er notuð af eiginmönnum sem afplána tilfinningalega dóma. Já, þetta er ekki lögfræðirit, heldur háttur innan sjálfsmyndarássins, því við getum verið fangar innra

með okkur sjálfum. En ef það gerist verður þú að leita til geðlækninga og lyfjameðferðar, því að lækna hugann innan hugsananna er enn eina raunverulega takmörk allra læknavísinda. Andleg innilokun er klefinn sem enginn læknir getur opnað til fulls. Ég man þegar rúmensk kona að nafni Rodica læsti mig inni í húsinu sínu eina nótt. Eftir að hafa drukkið fjórar flöskur af víni hló hún eins og brjáluð kona, og ég átti flug skömmu síðar, heim til Ítalíu. Ég varð að semja og leggja á borðið Kalabríusáttmálann – augljóslega uppfinningu mína – samkvæmt honum verður maður alltaf, á erlendri grund, að bjóða gestinum möguleika. Það nægði til að dyrnar opnuðust og ég gengi út. Tilfinningalegt, ástríðufullt, ástúðlegt fangelsi hefur enga járnrimla. Það hefur aðeins minningar – þær sem maður gleymir aldrei.

Nando

ÉG VAR EKKI TILBÚINN FYRIR VELGENGNINA

Ferdinando hafði árum saman ímyndað sér velgengnina. Þjálfun, vinna, ýta á eftir – öll handbókin. En þegar velgengnin kom loksins bankaði hún ekki. Hún sparkaði upp hurðinni, gekk inn og spurði: „Jæja? Tilbúinn?“ Hann var það ekki. Það gerðist hratt. Verkefni sem hann hafði byggt upp af þrjóskri alúð hlaut skyndilega viðurkenningu. Símtöl frá fjölmiðlum, boð á ráðstefnur, samstarf – allir vildu fá sneið af honum. Í fyrstu leið honum vel. Svo áttaði hann sig á því að velgengninni fylgir handbók sem hann hafði aldrei fengið. Væntingarnar jukust. Efasemdirnar líka. Hver ákvörðun var eins og sprengja sem þurfti að aftengja. Hver mistök litu út eins og mögulegt minningarorð. Á meðan sprakk dagskráin hans: fundir, skilafrestir, viðtöl. Ástríða hans – það sem kom öllu af stað – tók að kafna undir þunga „mikilvægra hluta“. Svo hann gerði það eina rökrétta: hann flúði. Ekki að eilífu – bara nógu lengi til að ná andanum. Í kyrrðinni spurði hann sig spurningarinnar

sem enginn spyr þegar vel gengur: „Hvað er ég eiginlega að gera?“ Og svarið var einfalt: hann hafði ruglað saman velgengni og hávaða. Hann kom aftur með aðra nálgun. Hann lærði að segja nei. Hann lærði að fela öðrum verkefni. Hann lærði að það að vera alls staðar þýðir að vera hvergi. Og hægt og hægt sneri ástríðan aftur – ekki sem flugeldur, heldur sem kveikilagi sem slokknar ekki. Þegar hann leit til baka skildi hann sannleikann: enginn er nokkurn tíma tilbúinn fyrir velgengnina. Velgengnin er eins og gestur sem kemur of snemma, borðar of mikið og gagnrýnir húsgögnin. En ef þú lifir fyrstu heimsóknina af lærir þú að taka á móti henni. Og það – ekki lófaklappið – er hinn raunverulegi sigur.

Nando

500 GRÖMM

Það var í júní 1996. Alþjóðlegur sölufundur hefur verið skipulagður í höfuðstöðvum fyrirtækisins í Boston fyrir heims kynningu á nýrri vöru. Ítalska deildin ákvað að skipta söluliðinu á tvö aðskilin flug – annað frá Róm, hitt frá Mílanó. Sami áfangastaður: fyrst New York, svo Boston. Ástæðan var einföld. Ef eitthvað færi úrskaiðis vildu þeir ekki hafa allt ítalska söluliðið í sömu flugvélinni. Fyrirtækjarök. Sjúkleg, en rökrétt. Við komum heilu og höldnu um kvöldið. Næsta morgun var ég umkringdur sex mönnum úr æðstu stjórn Ítalíu. Enginn þeirra talaði ensku. Þeir voru svangir. Og einhvern veginn varð ég ábyrgur fyrir því að gefa þeim að borða. Þeir spurðu mig hvert við ættum að fara. Einfalt. „Boston Harbor,“ sagði ég. „Við borðum pasta með humri.“ Þeir horfðu á mig eins og ég væri að skálda. Jafnvel leigubílstjóranum var skemmt. Hann gaf mér einkanúmerið sitt og spurði hvar ég byggi í Boston. Svo útskýrði hann að ef ég héldi áfram að nota leigubílinn hans myndi hann

greiða mér þóknun. Þetta var fyrsta raunverulega lexían mín í Ameríku. Allt hafði sitt kerfi. Jafnvel samgöngurnar. Við komum á veitingastaðinn. Eigendurnir voru sikileyskir bræður sem höfðu flutt til Bandaríkjanna fjörutíu árum áður. Þeir tóku á móti okkur eins og fjölskyldu. Allir pöntuðu linguine með humri. Ég pantaði eitthvað örlítið annað. Fimm hundruð grömm af linguine. Með tveimur humrum. Diskarnir komu. Allir virtust ánægðir. Ég leit á minn og kallaði strax á eigandann. „Þetta eru ekki fimm hundruð grömm.“ Hann starði á mig í algjörrri þögn. Ég stóð upp. Fór út af veitingastaðnum. Gekk í nálæga verslun. Keypti pasta. Kom aftur. Rétti honum það. „Hentu öllu.“ „Byrjaðu upp á nýtt.“ „Hafðu það fimm hundruð grömm.“ Samstarfsmenn mínir fóru að hlæja. Einn þeirra sagði: „Að ganga gegn manni frá Kalabríu er sjaldan skynsamlegt í viðskiptum.“ Að lokum kom rétti diskurinn. Við borðuðum. Allir voru ánægðir. Samstarfsmenn mínir borguðu kvöldmatinn minn. Sikileysku bræðurnir tveir horfðu á mig og spurðu: „Ertu ánægður núna?“ Ég sagði nei. Þeir urðu ringlaðir á svip. „Nú erum við í Ameríku,“ sagði ég. „Og hér skiptir orð þitt máli.“ Ég tók upp hundrað dali og skildi þá eftir á borðinu sem þjóf. Þeir neituðu að taka við þeim. Ég krafðist þess. „Þetta er mitt val.“ „Við sjáumst líklega aldrei aftur.“ „En ég skil þetta eftir hér af því að mistökin ykkar kostuðu mig 120 grömm af pasta.“ Þeir stórðu á mig. Svo hlógu þeir. Og það gerði ég líka. Því stundum eru meginreglur alvarlegar. Og stundum koma þær dulbúnar sem pasta.

Nando

HRADINN SIGRAR

Velgengnin tilheyrir ekki þeim sterkustu. Hún tilheyrir þeim fljótustu – þeim sem hugsa, hreyfa sig og aðlagast áður en nokkur annar hefur einu sinni áttað sig á því að leikurinn hefur breyst.

Þetta lærði ég oft en einu sinni. Fyrir nokkrum árum vann ég að verkefni þar sem keppinautar mínir höfðu allt: stærri teymi, betri verkfæri, meiri reynslu. Það sem ég hafði var hraði. Á meðan þeir byggðu upp flóknar áætlanir var ég þegar farinn að prófa, stilla, leiðrétta og halda áfram. Litlir sigrar, hver á eftir öðrum, þar til bilið lokast. Ekkert rothögg – nákvæm uppsöfnun högga. Hraðinn breytti óhagræði í sigur. Hraði snýst ekki um að flýta sér. Hann snýst um að lesa samhengið á undan öðrum. Sjá opnunina. Bregðast við á meðan allir aðrir eru enn að hugsa. Í annað sinn, á mikilvægum viðburði, hótaði tæknilegt vandamál að stöðva allt. Fólk fór að leita að löngum, glæsilegum lausnum. Það gerði ég ekki. Ég einfaldaði, brást hratt við og hélt viðburðinum gangandi. Ekki fullkomið – en árangursríkt. Og í raunveruleikanum sigrar árangurinn. Að vera fljótur þýðir ekki að vera hvatvís. Það þýðir að vera nógu vel undirbúinn til að hreyfa sig án þess að hika. Það er innsæi þjálfað af reynslu. Það er hugrekki sem skýrleikinn styður. Það er að vita hvenær glugginn opnast – og stökkva. Í dag spyr ég ekki hversu stór áskorunin er. Ég spyr hversu fljótt ég get hreyft mig. Hversu fljótt ég get séð fyrir. Hversu fljótt get ég breytt vandamáli í tækifæri? Hraði er seigla. Hraði er herkænska. Hraði er munurinn á því að dreyma og að gera. Þegar upp er staðið er þetta einfalt: hinir sterku sigra ekki hina veiku. Hinir fljótu sigra hina hægu.

Nando

DAGURINN MINN Í STÓRMARKAÐNUM

Laugardagsmorgunn, kl. 9. Ég gekk inn í stórmarkaðinn með einfalda áætlun: mjólk, brauð, ost. Tíu mínútum síðar var ég kominn í morgunkornsganginn. Svo í ganginn með framandi sósum. Svo fyrir framan dularfullan vegg af kryddum sem ég hafði aldrei séð áður. Þá ákváðu örlögin að taka þátt. Ég rakst á tvo

japanska vini sem þurftu ráð – ekki um hvað þeir ættu að kaupa, heldur hvar þeir ættu að borða. Þrjátíu mínútum síðar sátum við að hádegisverði. Síðdegis gengum við um borgina eins og gamlir vinir. Um kvöldið fór ég aftur í stórmarkaðinn. Engin raunveruleg ástæða. Bara þessi nákvæma tilfinning að eitthvað vantaði. Ég stóð og starði á endalausar röð af smákökum. Hafði ekki hugmynd um hvernig ég hafði komist þangað. Karfan var full af hlutum sem voru ekki til í morgunheimi mínum en virtust nú ómissandi. Við kassann horfði gjaldkerinn á mig, brosti og spurði: „Varstu að leita að einhverju sérstöku?“ Ég brosti á móti. „Ég veit ekki einu sinni hvernig ég endaði með allt þetta.“ Og þá rann það upp fyrir mér: Stórmarkaður er ekki staður þar sem maður kaupir hluti. Hann er staður þar sem maður breytist. Þarfir verða að löngunum. Langanir verða að sannfæringu. Sannfæring verður að afsökunum. Ég gekk út með þrjá fulla poka og eina tóma vissu. Mig vantaði ekki neitt. Ég hafði einfaldlega ruglað saman þörf og hávaða.

Nando

AÐ SKILJA FÓLK

Fjörutíu ár um allan heim kenna manni margt. Afganginn lærir maður á erfiða veginn, eins og barn sem tekur eftir minnstu smáatriðum, því ekkert er ókeypis og allt hefur sitt verð. Þú mætir með það sem þú ert: skapgerð þína, menntun þína, reynslu þína. Það er það sem gerir þér kleift að ganga inn í aðstæður, lesa þær, laga þig að þeim og – þegar þörf krefur – taka stjórnina. En þú ert alltaf gestur. Sumt fólk er einfaldlega erfitt: innhverft, flókið, svartsýnt af vana. Það lifir í vídd þar sem aðeins það sem gerist núna skiptir máli, og jafnvel þá vill það sannanir, staðfestingu og aðra staðfestingu á fyrstu staðfestingunni. Svo er það hinn flokkurinn: hinn skipulagði hugur. Sá sem er byggður á áætlanagerð, ferlum, framleiðslu og hagnaði. Stjórnandinn.

Manneskja bundin markmiðum, ákvörðunum og hinni frægu keðju 7 P-anna. Ef þú ert heppinn hittir þú einn með almennilega akademíska menntun sem notar þau verkfæri sem til eru, jafnvel þótt hann gleymi stundum að lífið inniheldur breytur, óvæntar uppákomur og eina og eina sprengingu. Að skilja fólk eru ekki vísindi. Það er agi. Hæg uppsöfnun merkja, bendinga, mótsagna og tímasetningar. Þú lærir að sjá það sem aðrir líta fram hjá. Þú lærir að hlusta á það sem ekki er sagt. Þú lærir að hver og einn ber með sér sína eigin rökvísi, og ef þú nærð henni getur þú talað við hann á réttu plani. Það eru lönd þar sem fólk talar beint, önnur þar sem það talar í hringi, og enn önnur þar sem það talar aðeins þegar nauðsyn krefur. Ferðastu nógu lengi og þú hættir að dæma. Þú fylgist bara með. Og að lokum skilur þú. Því hin raunverulega færni – sú eina sem skiptir máli – er einföld: að kunna að lesa fólk.

Nando

BILUNIN Í AUCHAN

Þennan morgun var ég ekki í skapi til að vinna. Það kemur fyrir þá bestu – þótt ég væri ekki enn einn þeirra. Ég ók í gegnum akra með hálfsprottnu heyi, slöngur sem þóttust vera dauðar öðrum megin, ofvaxnar sveitarottur hinum megin. Súrrealísk leið til vinnu fyrir mann með tíu evrur í vasanum og tíu daga í eftirlaunin. Frá einkalímósínum með bílstjóra í New York til þessa. Lífið hefur skopskyn. Við innganginn vísaði stúlkan í upplýsingaborðinu mér á salernið. Til að skera mig úr sagði ég við hana: „Takk, ástin mín,“ og sendi henni fingurkoss. Hún gaf mér þessa portúgölsku blöndu af brosi og tortryggni, arfleifð Vasco da Gama: hæga tímasetningu og hljóðláta vantrú. Inni í Auchan skall lyktin af elduðum mat harkalega á mér. Ég starði á réttina í fimmtán mínútur eins og pílágur fyrir framan helgidóm. Svo fann ég sjálfsafgreiðsluborðið: forsoðinn matur, tilbúinn til að taka með.

Eina vandamálið – 120 metrar að kassanum, svo 120 metrar til baka til að borða hann. Flutningafræðilegur harmleikur fyrir mann eins og mig. Ég greip 750 gramma box af steiktum kjúklingi, settist niður og gekk frá honum. Konan fyrir framan mig fylgdist þögul með, skemmt. Enn svangur fór ég aftur, tók annað box og lofaði sjálfum mér að borga seinna – bara til að halda meltingunni í takt við samviskuna. Ég opnaði kælinn og tók sódavatn. Konan sat kyrr. Hún vildi sjá framhaldið. Eftir að hafa klárað annað boxið fór ég að þvo mér um hendurnar áður en ég fór á kassann. En ræstingakonan var þegar búin að hreinsa borðið mitt. Engin box. Ekkert verð. Ekkert strikamerki. Fullkominn glæpavettvangur – gegn mér. Svo ég greip þriðja boxið og vatnið og fór á kassann og útskýrði allt á minni bestu spænsku. Eftir nokkurn rugling ógilti hún fyrstu kvittunina mína, skannaði viðbættu vörurnar og rétti mér 2,54 evrur til baka. Lokastaða: Fyrir 6,10 evrur gekk ég út með 2,6 kíló af elduðum kjúklingi og flösku af sódavatni. Hefði getað tekið meira, en samviskan – þreytandi eins og alltaf – stöðvaði mig. Franskir kaupmenn vekja ekki væntumþykju, og í dag hafði ég verið óboðinn gestur þeirra.

Nando

ERFIÐASTI VIÐSKIPTAVINURINN

„Erfiðasti viðskiptavinur lífs míns. Niðurtalning: lífi ég af eða hrapa ég?“ Þegar nóttin kemur hugsa ég um það sem ég hefði átt að gera um daginn og segi við sjálfan mig: á morgun verður fullkominn dagur til að klára allt. Það er að segja – ef yfirmaðurinn samþykkir að gefa mér aðeins meiri tíma. Því við hann er engin samningsstaða. Þegar hann kallar varar hann þig ekki við. Hann tekur þig einfaldlega. Hann er erfiður viðskiptavinur. Nei – ómögulegur. Sá eini. Og í dag, eftir meira en sextíu ár helguð sölu, vil ég segja þér frá honum: erfiðasta viðskiptavininum mínum.

Sumir gætu sagt: „Bíddu nú við. Þú ert sextíu og eins árs. Hvernig getur þú talað um sextíu ár í sölu?“ Svarið mitt kæmi með brosi. Þegar við fæðumst er það fyrsta sem við seljum í raun... við sjálf. Hegðun okkar er lykillinn sem opnar dyr – og lokar þeim stundum. Allt annað situr eftir í gjörðum okkar. Og um daginn, þegar saksóknarinn spurði mig við hvað ég starfaði, svaraði ég: „ÞJÓFUR.“ Hann horfði beint í augun á mér – kaldur, harður, án þess að depla auga. Svo bætti ég restinni við. „...hjartna.“ Hahaha. Gott kvöld. Og góða sölu.

Nando

SAMBANDIÐ

Ég byrjaði árið 2022, eins og allir aðrir, og hélt að ég myndi selja bækur og komast í hóp þess 1% höfunda sem eru ríkir. Svo, eftir því sem árin liðu, áttaði ég mig á því að endirinn hafði þegar verið skrifaður af öðrum. Minn yrði að vera öðruvísi. Óútreiknanlegur. Árið 2025 lágu fyrstu staðreyndirnar á borðinu: þrír vefir, sextíu og tvær rafbækur, 220 tungumál, 2.300 útgáfur, 106 færslur. Þetta var bara forrétturinn. Fyrsti rétturinn var enn ÓKEYPIS. Annar rétturinn var VIÐTALIÐ. Og meðlætið var ENGIR PENINGAR. Það góða var ekki einu sinni byrjað. Fyrir viðtölin höfðu hinir forvitnu þegar útilokað sig sjálfir. Ég var ekki að bíða eftir neinum sérstökum. Bara maður og brosið hans. En hugmyndin heillaði mig um að það gæti verið bandarísk kona – mjög greind – án þess að vita hver hún væri, án noir-fantasía. Kannski draumur. Einn af þessum draumum sem, ef maður á þá ekki, á maður enga framtíð. Og þá hringdi síminn. Landsnúmer +1. Engin undankomuleið. Það kom frá heimili mínu – Ameríkunni minni. „Góðan daginn, þetta er Margareth, hringi frá New York. Afsakaðu ítölskuna mína, ég er stjórnandi fjölmiðlarásarinnar... Ég vona að ég sé ekki að trufla. Er ég að tala við herra FREGA Sun? Hefurðu tíma fyrir mig?“ Þetta er

hún – konan sem ég hef beðið eftir. En varkárni er aldrei of mikil. „Já, þetta er ég. Hvað get ég gert fyrir þig?“ „Mig langar að kynnst þér.“ „Ertu að leita að kærasta?“ „Nei, Ahahahah. Bara VIÐTAL.“ Ég bið um númerið hennar svo ég geti hringt aftur eftir 15 mínútur, til að komast af salerninu og jafna mig eftir geðshræringuna. Hún samþykkir. Ég hringi aftur. Skiptiborð svarar. Auðkennið tekur af allan vafa: þetta er bandaríska sjónvarpsstöðin hennar. Mér er gefið samband við skrifstofuna hennar. Fyrsta sían: aðstoðarmaður hennar. Svo hún. Við hefjum samtalið. Ellefu mínútur. Nóg fyrir spurningar og svör. En hún þarf að tala við stjórnina sína áður en hún gefur mér endanlega staðfestingu. Þau telja skuldbindinguna mikilvæga. Þau eru Bandaríkjamenn: ef þau eyða einum verður hann að skila að minnsta kosti 2,5. Tungumálið mitt slær hana út af laginu, jafnvel þótt hún þekki móður mína vel. En þetta er í fyrsta sinn sem hún hittir einn af ítölsku sonum hennar. Hún spyr um aldur minn, en segir mér fyrst að hún sé fjörutíu og eins árs. Ég svara: „Fer eftir því hvað þú vilt taka. Ég er maður með þrjá aldra: hugurinn er áttæður, hjartað fertugt, nándin átján ára.“ Hún fer að hlæja eins og brjáluð. Hún er þegar byrjuð á viðtalinu og veit það. En það sem kemur á eftir hefur náð tökum á henni. „Klukkan er 12.45 í New York. Eftir tvo tíma hringi ég í þig með svar. En lofaðu mér að skuldbinda þig engum öðrum.“ Fyrir Kalabríumann er orð heiður. Ekki sérhljóðar kastaðir út í loftið án ilms. Hún heldur áfram að hlæja. Við lukum símtalinu. Tímasetning hennar er ekki mín. Allt hefst hér. En það getur líka endað núna.

Nando

UNDIRBÚNINGUR

Kl. 14.45. Síminn hringir aftur. Margareth. Röddin er glöð, full af eldmóði – eins og hjá einhverjum sem var að vinna eitthvað. En

hvað? „Nando,“ kallar hún mig svo í símanum, „pakkaðu í ferðatöskuna. Við erum að fara.“ „Rómantísk ferð,“ svara ég. Hún heldur áfram að hlæja. Svo leggur hún fram áætlunina: 23. júní 2026 – Reggio Calabria → Róm, flug kl. 06.30, landing kl. 08.10. Sama dag, Róm → New York, BUSINESS CLASS, kl. 10.40, landing á JFK kl. 17.10. Bílstjóri og límósína á JFK, til reiðu alla dvölina. Svíta á Manhattan, 15 dagar, efsta hæð, útsýni yfir Central Park. Debetkort með 10.000 USD + 3.000 USD í reiðufé sem bíða í herberginu. „Henta þessar dagsetningar og upplýsingar þér?“ „Já,“ segi ég, „en segðu mér að minnsta kosti hvað þér líkar. Ef við erum að fara í rómantíska ferð þarf ég smáatriði: Sprite, hvítvín eða kampavín?“ Og svo: „Viltu frekar efri eða neðri koju í lestinni?“ Ahahahah. Hún missir sig alveg. „Ef þú heldur svona áfram flýg ég til þín núna strax.“ „Ef þú samþykkir dagsetningarnar,“ heldur hún áfram, „sendi ég þér drögin að forsamningnum sem við erum að undirbúa. Svo göngum við frá smáatriðunum.“ Þetta er allt sem ég á ekki von á. Áður en hún leggur á bætir hún við: „Ó, ég gleymdi næstum: ef þú gefur mér þó ekki sé nema óformlegt já hringi ég í Goldman Sachs til að fá herbergið á 54. hæð í One Liberty Plaza laust.“ „En þú veist að það herbergi tilheyrir eigendunum og er ekki til leigu?“ „Já, ég veit. Það er það fallega við það.“ Ég anda. Bið um nokkra klukkutíma. Segist ætla að hringja aftur. Hún er fljót í flóði, eldfjall án hrauns – brennandi af ástríðu fyrir starfi sínu, fagmennska þar á eftir, og svo það að hún er kona, sem maður finnur á lyktinni frá fyrstu orðum hennar. Konan mín gengur inn í herbergið. Sér hvað ég er hvítur í framan. Spyr hvort ég hafi séð draug. „Já,“ svara ég. „En þessi hefur líkama og fallegan huga.“

Nando

ENGIR PENINGAR

Ég opna tölvupóstinn. Drögin að forsamningnum eru þar. Tvö tungumál: enska og ítalska. Þau samþykkja allt. Þau eru jafnvel tilbúin að senda fyrirframgreiðslu strax og afganginn fyrir viðtalið. Ég þarf bara að nefna upphæðina. Þau greiða 1 USD fyrir viðtalið, fyrir framan myndavélina. Ég þarf að fara út. Ganga. Hugsa. Allt sem ég bjóst við var að gerast. Allt sem ég hafði ímyndað mér. En það er ekki það sem ég vil. Ég hafði samband við hana daginn eftir og sagði henni þetta: Flug staðfest – aðeins almennt farrými, ekkert viðskiptafarrými. Engin límósína, enginn bílstjóri – ég tek neðanjarðarlestina, strætó eða leigubíl einn. Engin svíta – ég leigi Airbnb-stúdíóíbúð í Queens og fer þaðan. Engin fyrirframgreiðsla. Hvað aðgangsgjaldið varðar gerum við þetta: útbúið 1.000 ávísanir upp á 1.000 USD hver. Sendið þær til 1.000 enskumælandi höfundar sem hafa ekki náð árangri en hafa að minnsta kosti gefið út þrjár bækur. Í umslaginu: ein ávísun og bréf frá mér. Ef beiðni mín er ásættanleg höldum við áfram. Ef ekki, þá hefur þetta verið ánægjulegt. Og takk fyrir efnið sem þú hefur gefið mér – nóg til að skrifa fleiri sögur, eins og ég hef gert undanfarin ár.

Nando

1000 USD BRÉFIÐ

Þú tekur við þessu framlagi hvorki sem ölmusu né sem gjafmildi. Ég fæddist ekki til þess – og erfðirnar ætluðu mér það ekki heldur. Ég sendi það aðeins til að minna þig á að þú getur orðið frjáls höfundur ef þú gefur verk þín og hættir að hugsa um ánægjuna af peningum. Einbeittu þér aðeins að hamingjunni við að vera lesinn og viðurkenndur. Þetta er ekki ný leið til að stunda útgáfu. Þetta er leiðin sem mannfólkið byrjaði að tjá sig á. Mundu bara: sá fyrsti gerði það fyrir 2.000 árum. Ég vona að ég hafi veitt þér athygli

mína án tilfinningalegra ásetninga, heldur rökréttra og skynsamlegra, eins og aðeins raunverulegir rithöfundar kunna.

Nando

SAKLAUS LEXÍA

Ég hringdi í hann og spurði á hvaða svæði hann væri að vinna. Ég áttaði mig á því að ég var aðeins sextíu kílómetra í burtu, svo ég bað hann að borða hádegismat með mér. Ég hafði ekki séð hann síðan á síðasta vinnufundinum okkar, tveimur mánuðum áður. Ég kom á hótelið hans og pantaði herbergi fyrir nóttina. Ég vildi vera þar. Ég þurfti á nærveru hans að halda, gríninu hans, þessum hálfu setningum hans sem sögðu meira en heil ræða. Hann var faðir minn. Við borðið pöntuðum við rétt dagsins. Hann hafði aldrei misst matarlystina – hvorki á mat né á kvenmannsrössum, sinni sönnu ástríðu. Á milli rétta hló hann að nýju þjónustustúlkunni sem reyndi að ganga í augun á stjórnendunum svo hún missti ekki vinnuna. Við eyddum síðdeginu í gönguferð meðfram sjávarsíðunni. Ég áttaði mig á því að ég var að gera nokkuð sem börn taka sjaldan eftir: ég naut stundarinnar með föður mínum. Ég varði tíma með honum – föður, samstarfsmanni, vini, vitorðsmanni og hugrænum svikahrappi. Aftur á hótelinu spurði hann mig hvað ég ætlaði að gera um kvöldið. „Nú, auðvitað ætti ég að eiga vinkonu á stað sem þessum. Ég hringi í hana og við förum út saman.“ Hann horfði beint í augun á mér og sagði: „Og hvað á ég að gera, sitja hér einn?“ Hann var faðir minn. Ég svaraði: „Gefðu mér smá tíma, ég sé hvort ég finn aðra vinkonu fyrir þig, og við förum út fjögur saman.“ Hann kinkaði kolli og brosti hljóðlega. Hann vissi að loforð kom alltaf á undan undirskrift á samningi. Það voru lög. Ég skipulagði allt, og vinkona mín tók yngri systur sína með. Við vorum nánast að leika fjölskyldu. En ég sagði föður mínum að segja ekki hver hann væri – hann átti aðeins að kynna

sig sem samstarfsmann minn og vin. Hann samþykkti það, að minnsta kosti í ásetningi. Við fórum á krá til að drekka bjór og borða pylsur. Hann stýrði samræðunum, eins og alltaf. Og önnur konan, sem fór eftir eðlisávísuninni, sagði: „Þið eruð alveg eins. Ég trúi því ekki að þið séuð bara samstarfsmenn.“ Það var þá sem hann sagði: „Já, það er rétt, fröken. Ég er faðir hans.“ Og allir skelltu upp úr. Kvöldið var að taka enda. Þegar við vorum tilbúin að fara var ég að kveðja hann og hann spurði: „Hvað, ætlarðu að skilja mig eftir einan?“ Stúlkurnar skildu það strax – betur en ég – og drógu sig í hlé saman. Ég fór aftur á hótelið með föður mínum og við hlógum alla nóttina. Það eina sem hann bað mig um var að segja móður minni ekki frá. En hann, einlægur og ástfanginn, sagði henni það strax. Hún brosti, og á bak við þetta þögla augnaráð lét hún mig skilja að ég væri ekkert annað en raunverulegur tíkarsonur. Lexía sem endist alla ævi: Ljúgðu aldrei – allra síst að konum. Ef þú verður endilega að gera það, notaðu hálf sannleika. En ef þú ert innilega góður, eða vilt reyna að vera það, segðu þá alls ekkert og brostu. Samkenndin fyllir alltaf þögnina.

Nando

„Ég áttaði mig ekki á því að við værum eins fyrr en hann var farinn aftur í hús föðurins – ekki lengur hér á jörðu.“

BANDARÍSKU EGGIN

Flugvélin var nýlent. Konan mín og dóttir mín voru báðar vantrúaðar og tortryggjar: nýtt upphaf hafði breyst í óvissu, og að heyra svona marga tala annað tungumál var eitthvað alveg nýtt fyrir þær. JFK-flugvöllur í New York tók á móti okkur. Fyrir mig þýddi það að koma aftur heim – til lands míns – sem hafði farið frá því að vera fyrirheit um sjálfsmynd yfir í sigur og nýtt

sjónarhorn. Í stuttu máli: þegar storkurinn átti að skila mér af sér í New York fyrir 61 ári blindaðist hann og heillaðist af kalabrískum hauki og ákvað að skilja mig eftir í hlíðum Aspromonte-fjalla. En það er önnur saga. Við sóttum farangurinn og settumst inn í gulan leigubíl. Bílstjórinn spurði hvert við værum að fara, og ég gaf honum heimilisfangið. Svo spurði hann hvaðan við kæmum og hvaðan ég væri upprunalega. Ég svaraði: „Queens, NY.“ Á leiðinni ríkti algjör þögn. Þegar við komum spurði ég um fargjaldið: „22 USD með korti; ef þú borgar með reiðufé, 14 USD.“ Ég horfði vingjarnlega á hann, og hann sagði: „Ég vann í 12 ár í Napólí og lærði að aðeins þannig get ég haldið áfram að borga fyrir lesti mína. Og á farangrinum sá ég að þið voruð að koma frá Ítalíu. Velkomin til New York.“ Húsið var nýtt og fallett, með einum inngangi frá götunni og aðeins nokkrum þrepum upp að ganga. Konurnar tvær horfðu hvor á aðra og töluðu saman í þögninni – en ég, með minn innbyggða „kvenkóða“ allt frá fæðingu, gat lesið blæbrigðin og hugsanirnar á bak við augnaráð þeirra. „Við erum komin heim,“ sagði ég við þær. „Á eftir fer ég og kaupi í matinn.“ Ég fór út að birgja mig upp af mat. Mér líkar ekki við stórmarkaði: Walmart tekur á móti öllum, en viðskiptavinirnir borga dýrt hjá Walmart. Birgjar mínir eru áfram litlu hverfisbúðirnar, þeir staðir þar sem nokkur orðaskipti, eða brandari, gera mér kleift að safna raunverulegum fréttum – og skrifa um líf mitt. „Og egg, Jack, hvar get ég keypt þau fersk?“ „Bak við þessa götu er Tyrki sem heitir Kan. Hann á nokkrar hænur sjálfur sem hann gætir vel. Athugaðu hvort hann hefur það sem þú leitar að.“ Nokkrum skrefum síðar var ég kominn. Hann talaði meira að segja ítölsku – og þá byrjuðu óvæntu uppákomurnar. Hann fór með mig aftast í búðina til að sýna mér hænurnar sínar: ég taldi aðeins níu, og ein þeirra var með bót á vængjunum í litum ítalska fánans. Forvitinn spurði ég hvað það þýddi. Stoltur sagði hann: „Þetta er Camilla. Hún kemur frá Ítalíu, frá Napólí – Forcella-hverfinu. Frændi minn gaf mér

hana. Hún verpir dásamlegum eggjum. Þetta eru egg sem maður getur drukkið fersk, það þarf ekki að elda þau. Ég gef dömumun mínum aldrei efni – aðeins náttúrulegt fóður, eins og við gerum í Tyrklandi.“ Hann spurði hvort ég vildi smakka, og auðvitað þáði ég það. „Hvaða betra tækifæri?“ Við settumst við lítið borð inni í búðinni og spjölluðum, og hann færði mér disk með þremur eggjum. „Nýorpin af Camillu minni. Nando, þú ert heppinn maður,“ sagði hann. Þau voru hlý viðkomu. Ég beið eftir að hann settist áður en ég hélt samtalinu áfram. Hann spurði hvað ég vildi drekka. „Amerískt kaffi, takk.“ Ég byrjaði að stinga gat á fyrsta eggjó – en það kom ekkert gat. Ég reyndi annað, svo það síðasta. Öll þrjú voru harðsoðin. ...Kraftaverk. Við vorum í Ameríku. Hæna sem verpir eggjum sem eru þegar soðin – það þarf ekki að elda þau. Ég sýndi hvorki undrun né ótta; ég spurði Kan bara hvað hann vildi fá fyrir Camillu. Hann spurði hvers vegna. Hann brosti: „Líkaði þér eggin?“ Ég sagði honum að ég vildi gefa dóttur minni hana, hún elskar hænur. Innra með mér hugsaði ég annaðhvort milljón dala verkefni... eða svik sem biðu þess að verða skilin. Ég borgaði, kvaddi og fór. Ég minntist ekki á neitt við neinn, en daginn eftir fór ég aftur. „Góðan daginn, Kan. Gæti ég fengið fleiri drykkjarhæf egg í dag?“ „Auðvitað, fáðu þér sæti. Ég kem með þau strax.“ „Mig langar að fara inn í hæsnakofann og taka þau beint frá Camillu.“ „Því miður, Nando, en í gærkvöldi elduðum við hana fyrir afmælisveislu. En ég kem með önnur egg handa þér.“ Sami siður, sama borð, sami diskur: þrjú fersk egg, ætluð til drykkjar – en enn og aftur harðsoðin og tilbúin til átu. Ég borgaði, fór og hugsaði: ameríski draumurinn. Eða kannski er það hann sem er að reyna að finna mig – og hefur ekki enn tekist það. Velkominn til Ameríku.

Nando

SKRÁSETT MERKI EÐA VÖRUMERKI

Frá föður mínum tók ég eftirnafnið eins og það væri skrásett vörumerki. Uppruni okkar segir frá forföður sem, fyrir næstum sex hundruð árum, í gamla Rússlandi, var þjófur, ræningi. Frega. Með aðeins eina gjöf: góðvild. Með aðeins eina dyggð: ást. Þetta er fyrsta og eina goðsögulega minningin. Svo kom aðferðin. Hann, fyrst liðsforingi í hernum. Svo sölumaður hjá Gillette Italia. Verklag. Áætlanagerð. Skipulag. Framsýni. Og ein regla: aldrei auglýsa velgengni sína. Reglurnar til að lifa í friði. Reglurnar til að lifa sem Frega. Samt teiknuðu sviðsljósín, sem virtust aldrei falla á okkur, útlínur okkar í skugganum. Og þegar við héldum að við værum ein fylgdust hundrað manns með okkur í þögn og veltu fyrir sér hvað við myndum gera næst. Frega-fjölskyldan fellur aldrei til jarðar. Hún getur kropið. En svo rís hún aftur. Alltaf. Enginn veit í raun hversu óútreiknanleg við getum verið, því við breytum hugmyndum ekki í skáldskap. Við breytum þeim í verk. Og verkin standa. Þögn. Reisin. Engin tilfinningasýning. Þetta er ekki kuldi. Þetta er uppeldi í styrk. Menn sem biðja ekki, taka ekki, betla ekki. Þeir standa við vegarbrúnina og bíða eftir þeirri sem engan dreymdi nokkurn tíma um að eiga. Og samt vekur Frega-fjölskyldan aðdráttarafl. Geðlæknisfræðin kallar það hugræna samkennd. Sálfræðin forðast að skilgreina það. Samfélagið stimplar það sem tilfinningalegan sjúkdóm. Og fólk verður ástfangið áður en það veit einu sinni hver þú ert. Í dag segi ég aðeins það sem ég hugsa. Því uppeldi mitt krefst þess að ég tali með gjörðum. Það er enginn tími fyrir bókmenntalegt noir. Ekkert rými fyrir það. Ef við viljum vera viðurkennd sem eitthvað sem er ekki enn til: nafn sem verður að vörumerki. Trygging. Áreiðanleiki. Eitthvað sem hefur ekkert verð. Innan gjörnings sem er óviðurkenndur, óflokkaður, en metinn fyrir að vera nýr. Fæddur af fornu drama: tilverunni. Þér sem lest óska ég þessa: að skrif þín

haldist lifandi, ekki bara þrykkt. Ógleymanleg, ekki aðeins munuð. Því sum nöfn fæðast. Og þau deyja ekki auðveldlega. Þau eru Frega-fjölskyldan. Sæll, pabbi.

Nando

AÐEINS EITT AUGNABLIK

Það er alltaf augnablik þegar allt breytist hljóðlega. Flestir missa af því. Ég get verið hamingjusamur jafnvel þegar ég hitti fólk sem er einfaldlega viðkunnanlegt. Fólk sem brosir, sem er í eðli sínu opið fyrir því að deila. Og ef ég skyldi vera orsökina en ekki afleiðingin af því brosi, þeim mun betra. Sumir sjá mig sem skapandi. Sumir kalla mig hönnuð, möguleikasinna, kaldhæðinn. Einhver annar telur mig hugrænan, leikrænan, leikara. Aðrir kalla mig draumóramann. Sumir halda að ég sé brjálaður. Sumir halda að ég sé brautryðjandi. Það eru jafnvel þeir sem trúa því að ég sé ekki mjög klár, eða hreinlega heimskur. Það skiptir í raun engu máli. Hin raunverulegu mörk liggja ekki í dómi annarra, heldur í endanlega markmiðinu sem maður velur að stefna að.

Raunveruleikinn er ekki það sem sagt er. Hann er það sem maður sér að lokum gerast. Í dag er ég ekki reiður. Þegar ég vakna eftir aðeins nokkurra tíma svefn og er samt hamingjusamur veit ég að eina leiðin til að deila þeirri tilfinningu er að skrifa. Dagurinn sem ég skrifa ekki þýðir ekki að eitthvað sé að. Hann þýðir aðeins að ég hef fært til forgangsroðina. Á þeim stundum helga ég mig einhverjum öðrum. Alltaf í von um að það sé kona, því ég verð að jata að það gleður mig meira. Heimspeki, sálfræði, geðlækningar, hugur, hugsanir, skrif, heilsa, konur – allt fer í gegnum heilann. Og ég verð að segja þér svolítið: heilinn er kona. Ahahahah. Ég man eftir eiginmanni sem bað konuna sína alltaf um bara örlitla ástarstund. Hún sagði alltaf já. Og svo eignuðust þau átta börn. Hann sagði alltaf: „Þú munt sjá, ég verð góður. Bara örlitla stund.“

Hún varð móðir. Enn á ný. Það að ég varð sá sem ég er í dag fæddist af ákveðnu augnabliki. Á því augnabliki ákvað ég að skapa kynslóð Frega-fjölskyldunnar sem yrði ekki minnst fyrir peninga, heldur fyrir bókmenntalegt fótspor. Eins og gerðist hjá mörgum miklum rithöfundum sögunnar. Sem dóu peningalausir. Ahahahah. Allt vegna eins augnabliks. Þess vegna bið ég þig aðeins um eitt: lestu. Hvað sem er. Því lestur er eina leiðin til að halda huganum vakandi – þó ekki sé nema í eitt augnablik.

Nando

FERÐALAGIÐ OG SKREFIÐ

Þú ert í þann mund að fara þvert yfir landið. Flugvél, lest, rúta, bíll eða hjól? Valið virðist einfalt. Það felur þó í sér tvö skilyrði: það sem þú getur gert og það sem þú vilt gera. Tíminn kemur seinna. Það er hins vegar rýmið sem raunverulega þröngvar sér fram. Svo það er aðeins ein raunveruleg spurning: hvers vegna ertu að fara? Allt veltur á því – ekki á farartækinu. Svo kemur auðvitað félagsskapurinn. Að vera einn eða með einhverjum breytir öllu. Það er einmitt hér sem heilbrigð skynsemi, skilningur og umburðarlyndi koma til sögunnar – eða ekki, og þá fer allt í sundur. Eftir það koma peningarnir inn á sviðið. Raunverulegir peningar. Þeir sem þú átt. Annars færðu þá lánaða – eftir þörfinni, eða eftir því hversu mikill svikahrappur þú ert. Jafnan breytist þó aldrei: því lengur sem þú ert að heiman, því meira eyðir þú, því meira brennir þú.

GLEYMDI KOSTURINN

Allt þetta ætti að hjálpa þér að ákveða hvernig þú ferðast. Samt er besta leiðin nær aldrei nefnd: að ganga. Þegar þú gengur breytir heimurinn um lögun. Fyrir vikið verða lögunin það fyrsta sem þú

tekur eftir – og þar staldrar þú við og horfir nánar. Á meðan fylgja hugsanirnar yfirleitt farartækinu, ekki fótunum. Svo stundum þarftu bara að stíga aðeins hærra. Ahahahah.

HVAÐ ER EFTIR ÞEGAR FARARTÆKIÐ ER TEKIÐ BURT?

Þegar farartækið er tekið burt er það sem eftir er þú. Fótgangandi eru engar mótsagnir. Enginn sektar þig. Enginn mælir hraðann þinn. Enginn segir þér hvar þú ættir að vera. Þú ert frjáls – jafnvel inni í helvíti borgarinnar. Að lokum gerist það alltaf: „Þetta var ekki svo langt.“ Fjarlægðin breytist ekki. Þú hættir hins vegar að ljúga að sjálfum þér.

MINNING, VANI OG UPPFINNING

Forfeður mínir gengu. Það var eðlilegt. Svo, einhvern tíma, var Caterina frænka mín borin í fangi elskhuga síns. Upp frá því ákvað einhver að hefð væri hafin: brúðurin í fangi hans, fyrsta skrefið, helgisíðurinn. Þannig virkar það. Fyrst gerir einhver eitthvað. Seinna verður það að reglu. Að ganga er hollt. Að röltu er hollt. Að ferðast er hollt. Lífið er það ekki. Lífið er ferðalag sem hefst hvort sem er. Þú veist hvar það byrjar. Þú veist ekki hvar það endar.

Nando

VINNA OG ÁST

Hvaða starf myndir þú vinna ókeypis? Hann hafði alltaf trúað því að vinna væri viðskipti – hrein skipti: tímar fyrir peninga, erfiði fyrir lífsviðurværi, hæfni fyrir viðurkenningu. Það var fyrsta goðsögnin sem hann erfði, löngu áður en hann lærði að efast um nokkuð. Í æsku hans töluðu fullorðnir um vinnu eins og sjómenn tala um storma: sem eitthvað sem maður þolir, ekki eitthvað sem

maður velur. En goðsagnir springa. Alltaf. Sprungan hófst daginn sem hann áttaði sig á því að fólk velur ekki störfín sín – það erfir þau. Ekki lagalega, heldur sálrænt. Sonur lögmannsins verður lögmaður. Dóttir læknisins verður læknir. Sonur bakarans verður eitthvað allt annað, yfirleitt eitthvað „æðra“, því samfélagið hvíslar að það að rísa þýði að fara burt. Samt tók hann eftir einhverju undarlegu. Jafnvel þegar fólk klifraði upp, jafnvel þegar það slapp undan skugga foreldra sinna, endaði það oft á stöðum þar sem það átti ekki heima. Það bar titla eins og lánaðar kápur, sem pössuðu aldrei alveg, voru aldrei alveg þeirra. Svo hann fór að fylgjast með – ekki störfunum, heldur fólkinu. Tveir sætabrauðsgerðarmenn með sama hráefni, sömu áhöld, sömu uppskrift, en önnur kakan bragðaðist lifandi, hin bara rétt. Munurinn var ósýnilegur, ómælanlegur, ókennanlegur. Hann var aukagrammið af ást sem engin vog gat greint. Það var augnablikið sem hann skildi: vinna er ekki það sem þú gerir, heldur hversu mikið af sjálfum þér þú leyfir að fara inn í hana. Og skyndilega hrundi upphaflega spurningin – „Hvaða starf myndir þú vinna ókeypis?“ – eins og pappírsveggur. Því svarið var ekki starfsgrein. Það var tilfinning. Þú vinnur ókeypis þegar vinnan gefur þér eitthvað sem peningar geta ekki gefið. Þegar athöfnin sjálf verður næring. Þegar hreyfingin verður spegill. Þegar það að gera verður leið til að vera. Hann áttaði sig á því að hvert starf mætti vinna ókeypis – ekki af því að heimurinn ætti að vera ólaunaður, heldur af því að ánægjan er eini raunverulegi gjaldmiðillinn, sá eini sem verður ekki fyrir verðbólgu, spillist ekki, rennur ekki út. Hann skrifaði þetta niður ekki til að kenna, heldur til að skilja eftir spor fyrir þá sem kæmu á eftir honum: unga fólkið, hina óvissu, þá sem eru enn að semja við framtíð sína. Hann vildi að þeir vissu að hin raunverulega þróun er ekki upp á við, heldur inn á við. Að hin raunverulegu umskipti eru ekki frá einu starfi til annars, heldur frá eftirlíkingu til einlægni. Að hin raunverulega starfsgrein er sú þar sem ástin er ekki

aukahlutur, heldur vélin. Og svo lokaði hann minnisbókinni sinni með hljóðlátri vissu: vinnan er líkaminn, ástin er andardrátturinn. Aðeins saman verða þau að lífi.

Nando

LAUGARDAGUR

Líf mitt hefur aldrei verið í röð og reglu. Það hefur alltaf verið skipulagt – þétt, markvisst, byggt eins og kort sem nær langt fram í tímann. Það erfði ég frá fyrstu lærifeðrum mínum í starfi, mönnum sem mótuðu ekki aðeins vinnu mína heldur líka einkabyggingu daga minna. Fólk heldur að röð og skipulag séu það sama. Svo er ekki. Röðin lifir í augnablikinu – hreint skrifborð, föst dagskrá, tímabundin samstilling. Skipulagið teygir sig yfir mánuði, ár og heil æviskeið. Það er ímynd, agi og sú hljóðláta þráhyggja að vita nákvæmlega hvers vegna maður gerir eitthvað. Karlmennt alls staðar eiga í flóknu sambandi við vatn – sérstaklega þegar kemur að hreinlæti. Við verðum latir þegar við getum. Eiginkonur okkar leyfa okkur aldrei að gleyma því. Þennan laugardagsmorgun, eins og alla laugardaga síðustu fimm árin, fór ég í Caritas-miðstöðina til að bera fram hádegismat fyrir fólk sem hafði ekki haft styrkinn eða heppnina til að rísa á fætur aftur. Mitt verk þann dag var fyrsti rétturinn – viðkvæmt hlutverk. Við urðum að vera óaðfinnanleg: ímynd, regla, hreinlæti. Einn blettur og allt kerfið hrundi. Ég var vanur að gefa bros, skjóta inn brandara, létta andrúmsloftið. Einhver vildi pastað mýkra, einhver al dente, einhver án tómata, einhver með bara osti. Það er ómögulegt að gera öllum til hæfis. Svo ég vísaði þeim á sunnudagsmanninn – diplómatískt meistaraverk. Svo komu hjón. Eiginmaður og eiginkona. Hann horfði á mig og spurði hvort ég væri Frega. Auðvitað þekkti ég hann. Heimspekikennarinn minn. Ég bað hann að setjast og lofaði að koma til þeirra um leið og ég gæti. Þegar ég

settist loksins sagði hann mér að hann væri kominn á eftirlaun og hefði eytt öllu í meðferð á illkynja æxlum konunnar sinnar. Þau höfðu selt húsið, tekið lán, og nú áttu þau ekkert – ekki einu sinni nóg til að borða. Með þreytulegu brosi spurði hann hvað ég væri að gera hjá Caritas. Ég svaraði ekki strax. Fólki í sársauka þarf ekki aukabyrði. Færri smáatriði, minni streita. En hann gekk á mig. Svo ég sagði: „Það skiptir ekki máli hvað ég geri. Það skiptir máli fyrir hvern ég geri það, og hvenær.“ „Þú varst alltaf góður nemandi, Frega,“ sagði hann. „Einn sá besti sem ég hafði á tuttugu árum. Ég leitaði að þér alls staðar.“ Áður en hann fór spurði hann hvort við gætum hist aftur næsta laugardag. Ég samþykkti það. Sjö dögum síðar beið hann þar. Ég rétti honum lyklana að íbúð – leigan greidd – og sagði honum að nota peningana sem hann sparaði í rekstrarkostnað og mat. Hann brast í grát. Það gerði ég líka. Ég hafði skilið þjáninguna frá gleðinni, og í þetta eina sinn höfðu báðar hliðar sigrað. Ég gaf honum ekki tíma til að spyrja fleiri spurninga. En öðru hverju lít ég til hans. Eins og hann væri faðir minn. Þessi laugardagur kenndi mér einfaldan hlut: að skipuleggja lífið snýst ekki um að ná persónulegum markmiðum. Það snýst um að finna leiðir til að hnika örlögum einhvers annars um einn þumlung. Og stundum er sá þumlungur allt.

Nando

LOKAORÐ – BRAND NARRATIVE GILLETTE

Frásögn vörumerkis er ekki byggð með herferðum. Hún er byggð af lífunum sem fóru í gegnum það. Annað bindið lokar tímabili: tímabilinu þegar Gillette var minning, starf, fyrra líf. Héðan í frá verður Gillette að tungumáli – kóða, linsu, byggingarrökum. Þriðja bindið mun ekki „fullkomna“ þrileikinn. Það mun fullkomna vörumerkið. Því vörumerki er ekki það sem það selur. Það er það sem það segir þegar það hættir að selja. Og þessi þrileikur er í

fyrsta sinn í sögu þeirra sem einhver segir frá Gillette innan frá frásögninni, ekki innan frá fyrirtækinu. Annað bindið endar hér. Frásögnin ekki.

Nando

Ferdinando Frega